

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Ivre Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Censibus. Consilium CCCCLXXXIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

reproductis, ob rationes superius satis amplè deductas. Deinde ut hoc verum sit, hunc censum sub generali nomine oneris pagi contineri; illi tamen soli proprium non est, nec ei soli competit; cum pagi cuiusque onera & ordinaria & extraordinaria plura esse & occurrere constet. Cum igitur ex proprijs allegationibus Actoris, ut diximus, satis constet omnes fundos seu agros pagi de Nederilsche, at nec omnes eos, qui intra antedictos confines siti sunt, huic oneri non esse obnoxios; sequitur quod ex appellativa & generali hac appellatione oneris seu juris pagi, non possit inferri speciale hoc onus huius census, cui non omnes, sed aliquot tantum agri obnoxij sunt. Ita quod hac in re probabilius sit Rei declaratio, qui per Advocatum suum factam confessionem de locatione per Reum suo colono facta sub onere solvendi onus pagi, ipse personaliter, urgente ad hoc Actore, non contento predicta responsione Advocati declaravit, quod colono locaverit sub illo onere, quod tenereturolvere omnia & singula onera, quæ suæ coloniz per pagum imponerentur: ad quæ non potest hoc onus huius census referri: quod non ipse pagus imposuit, nec pago aut nomine pagi solvitur, sed aliunde constitutum, & non generaliter omnibus agris, sed quibusdam tantum impositum dicitur. Atque ita cum Actor totum genus seu jus universale asserere non possit, sed tantum particulare, non potest quoque ex particulari assertione, ut à genere argumentum ad particulari & separata duci. *l. Quod verò de legib. c. In genesi De elect. l. Papinianus De minorib. l. fin. De calumniis.*

Omnibus itaque diligenter perscrutatis, satis aperte deprehenditur, quod Actor destituatur idonea & sufficiente probatione, sine qua Reus condemnari non potest, sed omnino absolvi debet; Actore in expensis litis condemnato. * Quo Magnificus Dominus Rector propensior esse debet, ob id, quod in hanc causam propriè incurrat quæstio petitorij & proprietatis; an scilicet hunc censum fundi Rei debeant; & non defractionis, quæ extra controversiam est: cum Reus ubique fateatur se dictam coloniam locasse; quodque ex actis atque ipsis assertis documentis Actoris (quæ eatenus ei tamquam utenti illis nocere debent) constet hunc redditum esse feudalem, & ad suam Magnificentiam non pertinere huius causæ cognitionem; quia de feudalibus causis non ordinarius, sed feudalisd iudex etiam adversus clericum cognitionem habet, *c. Ex transmissa De foro compet. c. Caterum De indicij.*

De Censibus.

S Y M M A R I U M.

Census annui præstatio.

1. Actio de re etiam minima datur.
2. Census non ex quantitate sed ex qualitate assecuratur.
3. Registris censuibus Collegiorum statari.
4. Census solutio per tertium facta possessori prodest.
5. Solutum erroneè ex causa indicari non repeti.
6. Censuali professio ex falsa causa facta non nocet.
7. Clausula, salvo jure tertij, semper in omni actu subintelligitur.
8. Fundus quilibet ex destinatione partis familias formam

et modum solet accipere.

9. Census debitor fundum censualem demonstrare tenetur.

CONSILIVM CCCCLXXXIV.

DE re modica & exigua in aspectu videtur esse lis & controversia in Amplissimo Concilio Brabantiz in duabus causis, quas Nobilis & Reverendus Dominus Commendator domus de Pitzenborch Ordinis Teutonico- rum in civitate Mechliniensis Impetrans & Actor prosequitur: primam adversus Petrum Pinnock, de censu annuo unius denarii Lovanien- sis, pro quo solvi debent quindecim mitæ; alteram adversus M. Baptistam Bulastre maritum Domicellæ Mariæ Mordans, de censu unius dimidij consimilis denarii, pro quo solvi consueverunt septem mitæ cum media: & ad eod quidem modica, ut quisquis sit utriusque exitus, impensa fructum sit assumptura; & aliquo modo suppedierit tam exigua rei operam studiumque nostrum adhibere. Verum quod in recessu illius lateret, & ab exitu ejusdem dependet, momenti plurimum habet: quippe de Registorum censualem, quæ late diffusa habet Impetrans, fide & auctoritate sustinenda, incidit quæstio. * Nam quamvis exiguus admodum sit denarii unius census, & magis exiguus, qui dimidij dumtaxat denarii est: quæ tamen ex substantia, & veritate census, quamvis modici, dependet in censualem fundum superioris & jurisdictionis, item quæ ex alienatione censuali fundi domino censuali, ex moribus debentur relevia, vectigalia, laudemia, aliæque dominicalia jura, Ioan. Fab. ad S. adeo Insist. De locat. & conduct. car. Molin. ad consuet. Paris. tit. 2. de censib. gloss. 3. efficiunt, ut iustum momentum causæ habeat, & instructionis defensionisque diligentiam bene requiratur, & pudorem verecundiamque abstergat. Cum alioqui iustitia non ex magnitudine aut parvitate rei, sed illius veritate dependeat: ut & de gallina, imò de ovo, adeoque etiam de suffuratis, *l. Carbonum De verbor. signific. de stercore animalium, l. In omnibus C. De cursu publico lib. 12.* actio reprehendi non possit, §. Gallinarum & ibi Gloss. Insist. De rer. divis. & de minimis etiam rebus agere liceat, Tirag. de iudic. in rebus exiguis seren. vers. Sunt tamen è diverso; & summi etiam viri de rebus parvis consulti, non indignanter abstergo pudore responderint; hic de vacca, Steph. Bertrandus consil. 94. Quia post alias vol. 8. de uno scuto auri, Bertran. consil. 441. Spectabiles viri vol. 4. de quatuordecim grossis, Bertran. consil. 175. Licet dictum vol. 6. alius de pileo, And. Barbosa consil. 12. Visa facti se. i. vol. 2. & sæpè de uno nummo seu denario incidat non contemnenda quæstio, Iason & alij in Auth. quitem C. De sacros. Eccles. * Et omnes, qui nunc ferè ex consuetudine in usu sunt census, in modica quantitate consistunt, Io. Faber in d. §. adeo sub fin. ideoque in censibus magis consideretur qualitas ipsa; hoc est honor & recognitio domini directi, quam illius quantitas. Vnde scribit Baldus, in l. Adem nu. 10. C. Locati, sæpè quæ parvæ sunt quantitatis, esse, quandoque magnæ considerationis. Paucis itaque scrupulose diligentia & sollicitudini Domini Impetrantis nos accommodantes in propositis duabus causis desingemur; demonstrando ejusdem Impetrantis

Impetrantis intentionem in utraque causa & adversus utrumque Reum bono iure niti & fundatam esse.

3 Et quidem in primis conjunctim adversus utrumque de veritate utriusque census sufficienter constare videtur ex regestis seu registris censuibus in hac causa exhibitis; quibus continetur, dictæ Commendatoriæ hos duos respectivè census solutos fuisse ultra centum continuos annos: priorem quidem ex uno jugero seu journali terræ in campo dicto *Mepuete*: alterum ex medio journali prati apud *Monister Herbe*. Et de prioris quidem continuâ solutione ulque ad annum 1568. posterioris verbò usque ad annum 1562. Quous regestris & censuibus libris, quia non propriè sunt unius hominis privati, sed collegij & corporis Ecclesiastici, successu temporum per ejusdem collegij plures & diversos officarios & ministros scripti, plena & indubitata in iudicio fides adhiberi debet, c. *Ad audientiam & ibi* DD. *De præscript. Bald. consil. 331. Reverende Pater nu. 6. vol. 2. Boerius decis. 105. Cravetta consil. 158. Visi actus synodici vol. 1. præfertim ex obtinente passim consuetudine, Petr. Anchar. consil. 44. Primo de viribus nu. 6. Lud. Roman. consil. 12. Posito quod Dominus, Alex. consil. 187. Visa appia nu. 2. vol. 7. Zafius consil. 19. In causa concernente nu. 24. vol. 2. secundum quam etiam in hoc Amplissimo Cōcilio per literas de debitis summarie perlequendas dispositivè mandatur, hujusmodi antiquis regestis & rotulis fides adhiberi. De quo in proposito anxie disputandum non est; ob id, quod harum duarum causarum Rei exhibita registra, seu ex eis descripta extracta, non impugnent, nec eis fidem detrahant. Imò satis aperte recognoscunt, sed annotationem avertunt, & ad se, aut ad fundos per ipsos possessos non pertinere contendunt. In quo consilii status harum duarum causarum; præfato Petro Pinnock contendente se in designato campo dicto *Mepuete* non possidere fundum unius jugeri seu journalis, qui aliquando pertinuerit ad Dominum Henricum Aelbrechts: præfato verbò Baptista Balastre asserente se in designato loco nullum medium journalè prati possidere, sed benè duas sextas partes duorum distinctorum bonuvariorum prati: ita ut ex dissimilitudine possessionis non videatur ex dictis registris probari, hos Reos esse censuarios dictæ Commendatoriæ ratione fundorum in dictis registris specificatorum; ut quâ ratione æquitas non patitur censum ab eo exigì, qui agro, unde census debetur, frui non potest, l. *Forma §. illud de censib.* ita multò minùs teneatur, qui agrum censualem omnino non possidet.*

Ceterum hæc Reorum assertio captiosa est, & facile convellitur. Nam quod ad Petrum Pinnock attinet, hoc Actoris intentioni plurimum suffragatur, quòd nulla allegatur fundi aut ex situ loci, aut ex quantitate diversitas; sed hoc dumtaxat, quòd censuali annotatio hunc fundum referat ad Dominum Henricum Aelbrechts filium Ludoci Aelbrechts de continuatis solutionibus ad annum 1568. quem autem Reus possidet, per Ludocum Aelbrechts dicti Domini Henrici patrem in anno 1520. alienatum fuisse Ioanni van Breede patri uxoris dicti Rei, idque proprio, non cen-

suali jure, liberum esse ab omni censu, & quocumque alio onere: ita quòd fundus, quem Dominus Henricus possedit, non possit esse is, quem Ludocus ejus pater vivus in Ioannem van Breede transtulit. Sed hæc captio feliciter discutitur per additionalem scripturam Actoris, detectâ Rei erroneâ allegatione per proprium ipsius scabinale instrumentum dictæ alienationis, quo continetur non Ludocum Aelbrechts, sed Gerardum Aelbrechts Ludoci filium, hanc alienationem fecisse, ita quòd benè possibile, imò verosimillimum & probabilissimum fuerit à loco ad dictum Henricum ejus filium, hunc fundum devolutum esse, & ab hoc Domino Henrico ad dictum Gerardum ejus fratrem & heredem; uti conitat ex testimonio Nicolai Daems. Sic quòd veritati consentanea sit annotatio sub persona D. Henrici Aelbrechts, sub qua solutiones postea continuatæ sunt, etiam mortuo dicto D. Henrico, idque si non ex maliciâ, saltem ex negligentia dicti Gerardi ejus heredis, atque etiam Ioannis van Breede patris uxoris Rei hujus causæ, qui successivè nomina sua in censuali solutione debitis temporibus, uti oportebat, profecti non sunt, nec in censum retulerunt. Quæ negligentia eis prodesse non debet, multò minùs dictæ Commendatoriæ nocere; quæ in continuatis solutionibus, & nullo illius defectu occurrente, sub antiquo nomine D. Henrici, bonâ fide potuit hunc censum recipere & idem nomen annotare, ut vulgò & plerumque in hujusmodi minutis censibus fieri solitum & consuetum esse, aperte testificantur testes per Actorem producti.

4 Ut ergò hæc solutiones per quemcumque etiam tertium sub dicto nomine factæ proluant possessori adversus periculum vel caducitatis, vel evictionis, vel alterius pænæ consuetudinariæ, l. *fin. C. sine cens. vel reliq. l. Forma §. si ego de censib. Bald. in l. solemnibus C. de r. iudic. Decius consil. 58. Pro tenui nu. 5. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 1. nu. 152.* ita quoque prodelle debent domino censuario ad conservationem juris sui realis, quòd in re censuali habet, etiam si censum solvat, qui rei censuali possessor seu utilis dominus non est, d. l. *solemnibus l. censuali c. de donat.* Et sic in proposito satis est hunc censum per tam longa temporum continuata spatia, ratione hujus fundi solutum esse; adeoque etiam per hujus causæ Reum illius nomine pro septemdecim & pluribus annis: ut constat ex Rei propria confessione; quam frustra conatur Reus vel excusare vel palliare prætextu erroris; quasi erroneè ita solverit, cum erroris nulla extet sufficiens probatio; nec in facto proprio facile præsumatur error, l. *fin. D. pro suo*, si non evidenter probetur, l. 1. *cod. de errore calculi & ibi Gloss. in v. constitutum, l. de atate §. ult. & ibi gloss. fin. de interrogat. act. potissimum cum in iudicio seu per iudicium facta est confessio. * Ut enim quòd ex causa iudicati solvitur, sub prætextu erroris ut indebitum non habetur, l. *Eleganter §. 1. de condit. indeb. l. 1. c. eod.* ita nec præsumi debet erronea confessio, quæ in iudicio & ob iudicium, sive ad id illi satis faciendum, sive ad illud subterfugendum facta est; saltem non nisi interveniente plenâ erroris probatione per contrariâ veritatis probationem.*

Quod

Quod ipsum Reus agnoscens conatus est errorem probare per exhibitas literas Scabinales, quibus continetur, Gerardum Aelbrechts fundum unius journalis Ioanni van Breede transportasse tamquam allodium, & ab omni iure census liberum: sed non satis concludens est hæc probatio. Nam non potuit Gerardus hunc fundum prius huic censui obnoxium, & in registris censuibus pro tali tam Iudoco Aelbrechts patri, quam D. Henrico fratri adscriptum, hac sic facta alienatione, invito aut ignorante Domino Commendatore domino censuali, à censuali obligatione eximere. Est enim onus census reale, & possessorem sequitur, sine quo etiam fundus alienari non potest, & libero iure alienatus nullum præiudicium domino censuali adfert, quin quandocumque possessorum ob censum convenire aut exigere possit, *l. 1. 2. & 3. C. sine censu & relig.* ideoque Domino impetranti in proposito satis esse debeat, quod etiam post tempus dictæ alienationis hic census nomine huius fundi continuè solutus sit: quæ solutio potior censeri debet, quam fraudulenta illa per Gerardum sic tentata huius fundi tamquam liberi & immunis ab omni censu alienatio; * ut qua ratione falsa professio census fundum censualem non facit, *d. l. Censuali C. de donat. Guido Papa decis. 272.* ita quoque falsa exoneratio illum à censu immunem non facit, *l. ult. C. sine censu & relig.* Fraus autem satis inde deprehenditur, quod hæc alienatio & transportatio, de qua dictæ literæ loquuntur, non sic facta & passata coram Iustitiis loci, sub qua hic fundus situs est, neque in Cùria seu mansione censuali dictæ Commendatoris, sub qua hic fundus iure census tenebatur, sed coram generali seu superiore & mediata Iustitiâ Scabinaurum oppidi Bruxellensis, nullâ illius renovatione seu registratione postea sequutâ coram hac immediatâ Curiâ, uti ex Notario Vilvordiensis ad rei perpetuam validitatem fieri omnino necesse erat. Quod si factum fuisset, nulla est dubitatio, quin huiusmodi dicti Gerardi assertioni de libertate & immunitate huius fundi per dictum Commendatorem, ejusque mansionarios, aut villicum contradicendum fuisset, nec ad huius fundi in jure cessionem ac in heredationem admissus Ioannes van Breede, nisi sub expresso onere huius census: quâ in parte facillimum erat fallere Scabinos Bruxellenses, quibus fundi nulla erat notitia, & sic hanc fallam Gerardi assertionem sine contradictione facillimè admittere poterant, sine ulla scrupulosa indagatione in qualitatem & conditionem sic transportati fundi; * præsertim quod huiusmodi legis operæ, & in jure cessiones, semper intelligantur fieri iure cuiusque alterius, qui in cessione & legis actione nullas partes sustinet, semper salvo: ea quæ clausula ob id etiam non expressa in quibuscumque hominum actibus subintelligatur, *c. Ex tuarum & ibi gloss. in V. permittat de auctor. & usu pally, Bart. in l. Dotalem de milit. testam. Bald. in l. 1. de constitut. princ.* cum ne Princeps quidem quocumque suo actu censeatur præiudicare velle juri tertii, *l. 1. §. merito & §. si quis à Principe Nequid in loco publico.*

Cum igitur satis in proposito constet de identitate fundi, quem Reus possidet, & qui in dictis

registris per tot temporum curricula pro censuali fundo sub censu unius denarii Lovanensis annotatus invenitur, & respectu cuius pro tempore dictæ Commendatoris Commendatores, huius census anniversariam solutionem continuè receperunt, & quidem non tantum à Reo huius causæ pro dictis septemdecim annis, sed etiam ab his, à quibus Reus sui tituli & juris auctores habet, hoc est ab illis de Aelbrechts; nulla subest amplius subterfugiendæ ulterioris solutionis iusta occasio, nec potestas cavillandi de aliqua loci, quoad situm, confines, aut aliam qualitatem differentia aut discordia: & si quæ esse posset, illa esset discutienda & liquidanda per dictum Reum. Cum enim de antiquitate huius census, & de continuatis illius per tot tempora solutionibus constet, & census non debeat nisi ratione fundi censuali, juris præsumptione censetur pro illo fundo solutus census, & fundus esse censuali, quem censuarius sub districtu censuali mansionis possidere invenitur, quam diu ipse censuarius domino censuali non demonstrat fundum pro seu ex quo census debetur, & hæcenus solutus fuit.

Fieri enim non potest, quin in tam minutis præsertim censibus, qui singulis annis semper non solvuntur, propter eorum exiguitatem, sed per intervalla conjunctim pro pluribus præteritis annis unica solutio communiter fieri solet, sæpe error aut certe obscuritas incidat; potissimum in mutatione fundorum: qui cum ex destinatione patrisfamilias formam, modum, & finem accipiant, *l. Quod in rerum §. si quis post testamentum de legat. 1.* & modo adjectione augeantur, modo detractione aut separatione diminuantur, & scilicet in inhaerentia & confines facile mutari & obscurari contingat, *Bald. consil. 265. Verbalandi vol. 2.* receptum est, quod in huiusmodi antiquis censibus, canonibus, aliisque anniversariis prestationibus, quæ non solent esse personales sed reales, rei seu fundo alicui inhaerentes, cogi possint censuales debitores, qui sunt in passiva possessione solvendi huiusmodi aliquid annuum, aut huiusmodi debitoribus successerint, ad demonstrandum domino directo fundum, unde seu respectu cuius solutio facta est. Quæ est antiqua per Pileum, *quest. 119.* Rusticus quidam ex longissimo, & Bartholomæum Braxiensem, *Quest. nominal. 66.* Rusticus quidam solvebat, antiquos juris Interpretes disputata, & adversus debitores decisa questio:

* usque adeo ut quæcumque debitoris bona seu prædia censeantur tali censui seu canoni obnoxia; omniaque domino directo relaxari (ut inquit Baldus, *d. consil. 165.*) debeant, donec fictualis, hoc est censuarius seu emphyteuta directo domino aliquem fundum ad sustinendum hoc onus sufficientem assignaverit: quasi præsumptione fraudis, implicationis, & obscuritatis adversus fictualem seu censuarium per omnia in re, quæ antiquitatis obscuritate involvitur, inclinante, *Bald. consil. 225. Questio est de terra vol. 1. & consil. 267. Questio potest esse vol. 2. Fulgos. consil. 227.* Ioannes & Hendregetus, Albericus in l. Si certis annis *nu. 3.* & in l. vires apochis *nu. 1. C. de fide instr. Curtius junior consil. 41.* Præsupponitur in facto *nu. 4. Car. Ruinus consil. 50. In questione nu. 14. vol. 1. Franc. Marcus decis. Delphinati 558. Questio*

558. *Queritur an emphyteuta parte 1. Ad quam necessitatem cum redigatur Reus hujus causae, nulla est potestas nec occasio evadendi solutionem hujus census ex hoc annotato fundo, quem solum Reus, sub hac hujus Commendatoriae mansione seu censuali curte possidere deprehenditur; saltem tamdiu donec alium fundum demonstrat, vel exhibeat, ex & de quo hic census deberi intelligatur.*

Similis prope est ratio & conditio alterius hujus litis contra praefatum Baptistam Ballastre de medij denarij Lovanienfis annuo censu, quem ex ipsdem dicta Commendatoriae registris constat perinde antiquum, & continuatis solutionibus ultra hominum memoriam solum fuisse ratione unius medij jugeri prati; quod per successiones partim universales, partim singulares ad dicti Rei uxorem delatum est. Et quamvis per Reum, seu ejus uxorem factae solutiones non proferantur; proferuntur tamen, quae ab Henrico Mordans patre dictae uxoris, dictique Henrici relicta vidua, & ante Henricum à Ioanne Steenwinckele avo dictae uxoris, dictique Ioannis auctoribus successivè factae sunt; ut quā ratione ob praecedentes sic continuatas solutiones Henricus Mordans, si adhuc in vivis esset, cogi posset ad ultiores illarum continuationes, *l. Si certis annis c. De pactis*, eadem cogi possit Maria Mordans ejus filia dicti Rei uxori: cum qui in jus alterius succedit, eodem jure uti debeat, *l. Qui in ius De regul. iur.* Nec ad subterfugium Reo prodesse debet, quod sub Curia hac censuali nullum medium jugerum prati se possidere dicat; sed bene alia duo praedia pascualia singula de una sexta parte unius bonnarij: nam id Actori sufficere debet ad inducendum illam praesumptionem, de qua jam paulo antè diximus, quod haec solutiones sint factae ratione alicujus ex his praediis, quamdiu Reus praecise non demonstrat ex utro horum hic census debeat: aut illum deberi Reus malit, ex communi illa Doctorum recepta traditione de emphyteuta seu censuario cogendo ad demonstrationem praecisam, si nolit omnia ejus praedia indubitate censui esse obnoxia, *Bald. Pileus & alij locis supra citat.* Quid enim vetat longo decursu temporum fundos (quos diximus non naturā, sed ex destinatione patrisfamilias fines & formam accipere, *d. §. Si quis post testamentum, l. Quasi est & ibi Dd. De verb. signific.*) sapientissime mutari & modò majores, modò minores constitui, pro voluntate, commoditate, vel necessitate possessorum; & sic eorum etiam confines seu conterminales agros alios atque alios subinde fieri. Sic quod existimemus Amplissimorum Dominorum officium & partes esse, ut utrumque Reum ad petitos census & professionem censualem atque etiam in expensas litis condemnent.

De Censibus.

S V M M A R I U M.

Census annui solutio.

1. Appellationis desertio non requirit sententiam declaratoriam.
2. Appellatione deserti quae sint partes indicis superioris.
3. Census praescribi an possit.
4. Libris & registris censuibus Capitulorum quando

credi debeat.

5. Probationes praesumptivae quando admittantur.
6. Census ex diversis praedij debui solutio peti potest ab uno unius praedij possessore.
7. Res cuiuscumque libera praesumitur.

CONSILIVM CCCCLXXXV.

D V o mihi subscripto considerata atque expendenda videntur in hac appellationis causa, quae coram Venerabili D. Decano S. Sulpitij Dietsensis pendet; inter Reverendum D. Abbatem S. Gertrudis Appellantem, & Annam Noortkens relictam quondam Ioannis Gibens Appellatam: videlicet, an praedictus D. Decanus in hac causa aliam sententiam, quam super desertione appellationis, ferre possit: ac si ferre possit, num ulla sit iusta causa ex allegatis in hac secunda instantia retractandi sententiam absolutoriam prioris instantiae per D. Officiale Leodiensem in favorem praefatae Annae latam? Vtrumque enim in causa cognitione hic versari debet.

Et quidem de desertione hoc ex actorum inspectione deprehenditur, Appellantem à die interpositae appellationis & responsionis apostolorum huc usque fuisse in prosecutione appellationis tribus annis & dimidio, atque interea magnā negligentia per multos menses causam saepe conquevisse; ut constat ex inutili collectione terminorum probandi, intra quod nulli prorsus sunt producti testes; item ex eo, quod omnibus terminis substantialibus observatis, & post conclusionem, merita causae ceperit refricare per exhibitionem novorum articulorum, indeque causam & litem plusquam duobus annis protraxerit: * ita ut non videam, quā ratione appellatio non debeat dici desertam, quam jus desertam facit, quoties appellatio intra annum, aut iustā causā interveniente intra biennium non finitur, *Auth. Ei qui appellat c. De temp. appell. c. Cum sit romana De appell. ita ut lapso biennio ex nullo causā dari debeat triennium, Cassadorius de appell. decis. 6. sed transeat sententia, à qua appellatum est, in rem iudicatam, nullaque alia sententia, vel Iudicis ad quem declaratio expectari, vel sententia executorialis impetrari debeat. * Non enim hoc inspicitur, an debito tempore conclusum sit, sed an iuxta illud sententia lata sit, Cassador. d. decis. 6. nec est necessarium pronuntiare super desertione; quamvis ex usu permissum sit, si velit Iudex, pronuntiare causam desertam, & dum in rescripto negotium principale ei quoque commissum est, possit priorem sententiam confirmare, numquam autem retractare, *Rota decis. 98. Licet appellatio De appell. in novis & decis. 453. Nota licet appellatio De appell. in antiq.* Vnde animadvertit Venerabilis D. Decanus, quod sua potestas hic sit cōstricta; & quod non possit sine violatione legum & Canonum sententiam D. Officialis ex quacumque causa retractare: sed debeat vel desertionem solum declarare; vel coniunctim priorem sententiam, vñ cum desertionis declaratione confirmare. Cujus confirmationis ut maiorem animum habeat Venerabilis D. Decanus, alterū quoque, quod in hac causa expendendum esse diximus, ex superabundanti discutiemus. Ita enim fiet, ut extra omne periculum*